

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III

Braşov, Mercuri 10 (22) Mai

1889.

Nr. 105.

Braşov, 9/21 Mai

În zilele acestea s'a ținut în Roma, precum am comunicat, un congres al păcii, la care au luat parte reprezentanți din toate statele.

S'au discutat la acest congres diferitele cestiuni politice, ce țin adânc în continuare încordare într'Europa și cari fac să nu se mai gândească guvernele aproape la nimic altceva, decât la sporișirea forțelor militare și la fortificări, la înarmare din creșterea până 'n dinți.

Asupra cestiunii papale, congresul n'a stat să discute mult, ci a respins unanim propunerea d'a se lucra pentru restabilirea puterii lumesci a Papei. Importanța cestiune a neutralizării Alsatiei-Lotaringiei și cestiunea peninsulei balcanice s'au amânate pentru congresul viitor, ca atunci să se ia la desbatere.

De astă dată congresul a rezolvat întrebarea, că cine să reguleze cestiunile politice dintre state. Un tribunal de arbitri, compus din reprezentanți de ai tuturor guvernelor, va fi, după părerea congresului, cel mai bun mijloc d'a aplană neînțelegerile dintre guverne, d'a prevedea tratatele cu clausulă și d'a face să intervină puterea militară numai atunci, când se opune rezistență executării unei sentințe a tribunalului de arbitri.

Telul ce-l urmăresc congresele păcii, cari se țin în fiecare an în câte-un alt oraș, e foarte nobil, nu mai încapă îndoială; e vorba de a se da lumii o pace eternă, de a se înlătura războaiele, de a se libera contribuabilii diferitelor state barem de mare parte a sarcinilor ce 'i apasă din pricina desfășurării înarmării, de a se reda familiilor traiul pacific și mângăerea d'a nu se

despărți tatăl orî fiul din sânul familiei, pentru ca să servescă ca țintă glonțului, decât în cel mai extremă casă, când erăși totă numai interesul păcii, binele general o cere acesta.

Dér pe cât de nobil e țelul ce-l urmăresc congresele, pe atât de greu e a ajunge la el. E greu, fiindcă numărul acestor oameni, cari se adună pentru binele omeniei întregi, pentru a face să se înlătore omorurile în fața glonțelor și a nu se lua pânea din gura a milioane de oameni din cauza enormelor cheltuielii cu armatele, e mic în comparație cu numărul ambițioșilor, cari din nenorocire ajung să conducă destinele țerilor și popoarelor.

„Pester Correspondenz“ primesc în privința congresului o scrisoare din Roma, în care se atribuie greutatea executării scopului urmărit de congres și exigențelor politice și conflictului dintre miile de interese ce se încrucișază.

E adevărat, că grea problemă au să rezolve congresele păcii, dér pentru aceea cei cari au luat asupra-le această sarcină, departe sunt de a se descuraja, din contră stăruințele lor sunt neîncetate. În anul în anul se înrolează noi aderenți, pentru că sunt în sufletele de mărșă idee, de a se da lumii o pace și liniște durabilă, popoarelor ușurare de sarcini și familiei împușinarea grijilor chinuitoare.

Înfluența congreselor în tot casul va fi binecătore dér foarte cu greu vor avea succes, fiă și numai în acele cestiuni, cari mai mult amenință pacea generală.

DIN AFARĂ

Afacerea Exmetropolitului Mihail.

„Pester Lloyd“ face să reiasă, că d-l Persiani, trimis extraordinar și

ministru plenipotențiar Rusiei la Belgrad, a primit avertisment din partea guvernului său, de a amâna plecarea sa în congediu până ce mitropolitul Mihail va fi reinstalat în funcțiunile sale ierarhice. Folia oficiosa ungară insistă asupra faptului, că entuziasmul manifestat în privința acestui înalt prelat nu există decât în rândurile liberalilor, și adaugă, că sforțările mitropolitului spre a subordona Serbia influenței rusești, n'au contribuit de loc de a-l face popular printre radicali.

Legea de asigurare a bătrâneții și invalidității în Germania.

Proiectul de lege pentru asigurarea bătrâneții și a invalidității, face parte dintr'o serie de măsuri protectoare pentru muncitorii din Germania, măsuri adoptate de parlamentul german în urma stăruinței principelui de Bismarck și cari formază așa zisa tripla asigurare: asigurare contra bolilor, asigurare contra accidentelor muncii și asigurare a bătrâneții și invalidității.

Proiectul de lege din vorbă tinde să asigure o pensie de retragere lucrătorilor de ambe sexe, cari nu câștigă mai multă de 2000 mărci (2460 franci) și cari au trecut vârsta de 70 ani, s'en în casă de invaliditate fără condiție de vârstă. Numărul lucrătorilor, de a căroră sortă se ocupă acest proiect de lege, se urcă la vre-o 14 milioane.

Acestă asigurare este esențialmente obligatorie. Ori-cine nu este proprietar, neguțător sau nu exercită vre-o carieră liberală, va trebui să poarte la sine și un libret, în care patronul va trebui în fie-care săptămână să fixeze timbre de asigurare pentru suma, la care se urcă cotizația săptămânală.

Pensia capătă la 70 de ani este de 120 mărci (147 fr. 60) pe an cu condiția ca lucrătorul să fi fost afiliat timp de 30 ani. Fiă-care an trebuie să cuprindă 300 zile de muncă; zilele ce lipsesc dintr'un an, vor trebui să fi înlocuite cu altele din anii următori. În casă de invaliditate supra-

venită în urma vre-unui hôle, pensia este cel puțin de aceeași țifra, ori-care să fi fost durata aflierei. Ea se ridică proporțional cu anii de muncă și de afiliere și pôte atinge cel mult suma de 250 mărci (307 fr. 50). În casă de invaliditate parțială pensia este regulată proporțional. Pentru femei ea este în toate casurile de două treimi din ceea a bărbaților adică de 80 mărci (98 fr. 40) pentru casă de bătrânețe.

Sarcinile acestei asigurări trebuie să fi suportate pe treimi de lucrători pe patron și de stat. Proiectul prevede, că deocamdată o cotizație anuală de 18 mărci (22 fr. și 15) din partea lucrătorului ar permite ca sistemul să fi pus în vigoare. Acesta ar însemna, că din salariul fiă-cărui muncitor, s'ar reține săptămânal 10 phennige și jumătate (13 centime), patronul și statul ar face fiă-care un vrsământ egal cu cotizația lucrătorului. Pentru timpul câtă asiguratul va fi în serviciul militar, statul se însărcinează cu stabilitatea cotizației anuale de 18 mărci.

Administrația regională îmbrățișându pe toți lucrătorii fără deosebire de profesiune, cari locuiesc un stat particular sau o provincie prusiană, vor fi însărcinate să stringă și să administreze reținerile lucrătorilor și subvențiile patronilor. Statul se va mărgini în a da în fiă-care an printr'o alocație bugetară a treia parte din pensiunile ajunse la scadență. În capul fiă-cărui din aceste case regionale de asigurări va fi un corp de funcționari asistat de delegați aleși de către patron și lucrători, dér puși sub privegherea oficiului imperial de asigurări. Administrația postelor slujescă ca bancher al acestor case.

Statul prin acest proiect și împune o sarcină anuală de 195 milioane fr. Acestă sumă va servi spre completarea pensiunilor statornice pentru lucrători prin proiectul de asigurare de care actualmente se ocupă parlamentul din Berlin.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cât de iute'mi trece vremea...

Cât de iute'mi trece vremea când pe-trecu cu tine 'n față.
Ciasu'mi pare o minută; ziua n'tragă'mi pare ciasu;
Și în pieptu simțesc că'mi bate o mai repede viță
Și'su mai tinăr; mă simțu tinăr ascultând iubitu'ti glas.
O, ce iute'mi trece vremea când petreot cu tine'n față.

Dér nu sciu de ce atâta aiurită cați pe gânduri,
Și răsufulă țî-se pare greu, și capul și mai greu,
Câtă ilu lași pe cotu; și ce țî spun eu în trei și patru rânduri
Nu n'teleg; nu pari stăpână nici pe însuși gândul tău.
Eu nu sciu de ce atâta aiurită cați pe gânduri.

De te chemă pân' la Socrate să vedem
[că ce mai face
Pus de lume între ziduri, căci voia să'i facă bine;
S'admirăm cum răutatea lumii rele el
[o tace —
Tu nu vii, țî-e greu, și-țî vine să zimbesc, și ridi de mine

Că te chemă pân' la Socrate să vedem
[că ce mai face.

Și atunci așa frumoșă'mi pari, câtă sota
[n'ai pe lume.
Eu lasu gura să vorbească fără rost ori-
[ce povești;
Tu luându asta pe sémă, hohotesci, mă
[strigi pe nume.
Și farat însumi de visuri, tu treșită,
[mă treșesc.
O, atunci așa frumoșă'mi pari câtă sota
[n'ai pe lume.

Minte ai, mă înțelege ce-am voit prin
[aste șire.
Îndoiala ce simțu încă fă să nu o mai
[simțesc,
Căci e prea de totu greu traiul, când
[mereu ești scos din fire,
Și ngrijiri nestemperate vecnic sufletu'ti
[muncesc.

Minte ai, mă înțelege ce-am voit prin
[aste șire.

Vasile Stoianu.

Poesii populare

culese de Iuliu Moldovanu.

De-ar da Dumnezeu să deie
Care-i cu necaz să pieie
Să rămână cui-i bine
Să se sature de lume

Că și eu m'am săturat
De necaz și supărat.

Frunză de goron crengos
Mă făcuși maică frumos
Neamțului de bun folos...
Măicuță sufletul meu
Du-te până la birou
Și umbă de rândul meu.
— Fost'am de eu fetul meu
Dér și a pus gândul pe tine
Să te ieie dela mine...
— Decă maică-i lucru așa
Cose-mi mie o cămașă
D'a mi-o cose cătănescă
Nemțul să te pomenescă
Și mi-o spală 'n lăcrămele
Și mi-o uscă 'n gândurele
Și la mine o trimete
Pe șueru vântului
Prin fundul pământului.

Mă 'nsurau vâra pe ploie
Și luai o ungaroie,
Mă dusei cu ea la fân
Și-mi pusei mâna în sinu
Și-o aflai, că-i de Român.

De-ai fi lele Sâmbăta
Precum ești Dumineca.
Nu țî ar peri cănepa
Cea de vâra netopită
Cea de iernă ne'mblătită.

Scă a mândră, dă-mi de cină,
Baiu*) că apa-i la fântână
Și mazerea-i în cămară
Nu vine singură 'n olă.
— Ia, colo-i olă cu prune
Placă bărbate și-țî pune.

Câte fete'stă cu cejoc
Tote-astăptă să le joc.
— Jucale-ort și ciorele
Că mă doru picioarele.

Care fată-i mai măreță
Nu plătesce-unu ou de rață,
Oulu de 'ai biciuli**)
Nici atâta n'ar plăti.

Puse lelea fire 'n șură
Nu-i ajunsă bătătură,
Bătura cu ce putură
Cu canuri de lână sură.

Cui-i voia să se 'nsore
Tragă oisme în picioare,
Iasă-afară și gândescă*)
Cu cine să se vjescă**).

Vai de mine ce-am făcutu
Trebuie-mi ar capul ruptu,
Și zdrobitu ca la gânda
Ce-am făcutu să nu mai facu.

*) Necaz.
**) Prețui.
*) Potrivescă.

Uniunea americană.

Congresul Statelor-Unite nord-americane a primit dările trecute unui proiect de lege, care propune să se primască în Uniunea americană patru state nouă: Montana, Washington, Dakota de nord și de sud. Precum se anunță acum din New-York, făcând din aceste state, care vor intra în Uniune, a ales în 14 l. c. o delegațiune, care se va întruni în 4 Iunie spre a redacta o constituție. Această constituție va avea apoi să se primască prin plebiscit la 1 Octombrie și după ce s'a întemplată această, vor fi primite acele patru state în Uniunea americană, care va număra atunci cu totul 42 de state.

Sârbii și Bosnia.

Organul liberal sârbesc „Srpska Nezavisnost” salută cu bucurie scările aduse de diferite foi streine, cumcă în Bosnia și în Herțegovina s'ar fi întemplat în timpul din urmă ca să se distrugă drumuri, căi ferate, telegrafele și alte obiecte ale erarului, și cumcă s'au săvârșit acte violente din partea poporațiunii în contra a diferiți funcționari, dîcîndu că aceste sciri semnaleză „inceperea unei desvoltări a mișcării naționale, care promite succes”. Totodată numita fôia atacă cu multă înverșunare Austro-Ungaria și administrațiunea ei în provinciile ocupate. Se plînge, că societatea de navigațiune cu vapore pe Dunăre a refuzat de a da corăbii pentru primirea metropolitului Michail și dîce că Austro-Ungaria a dovedit îndestul prin această, ce amicitia nutrește pentru Serbia. Dér Serbia nu va uita această amicitia austro-ungară.

„Velica Serbia”, relatîndu câte-va informațiuni ale „Agenției Havas”, impuță în termîni forțe aspri autorităților austriace măsurile de rigore ce iau față de populațiunile din Bosnia și Herțegovina, deja supuse altă-dată din timpul Turcilor, unui jug tiranic, dér cari ađi regretă acestu jug.

Abdul Hamid și Wilhelm II.

„Corresp. de Pesta” i-se scrie din Berlin, că Sultanul Abdul Hamid a adresat împăratului Germaniei rugarea, ca pe când se va întorce dela Atena să-i facă înalta onoare de a-lu visita la Constantinopol. E probabil, că împăratul Wilhelm va urma invitațiunii Chalifului. Visitele împăratului german în Anglia și în Constantinopol însemnă, dîce numita fôia, o nouă fasă în politica Hohenzolernilor, deși Bismark asigură mereu, că este indiferent față cu cele ce se petrec în peninsula balcanică. Prin restabilirea de excelente relațiuni personale cu bunică-sa regina Victoria a Angliei și cu Sultanul, împăratul Wilhelm va dobîndi, se crede, o apropiere a Angliei și a Turciei de liga de pace și această, dîce „Coresp. de Pesta”, va contribui numai la întărirea politicii de pace a monarhiei noastre.

SCIRILE ȚILEI.

Statute neaprobate. Ministerul de interne ung. cu rezoluțiunea ddo 25 Aprilie a. c. st. n. Nr. 36,382 nu a aflat de bine a provede cu clausulă de aprobare statutele pentru proiectata societate română de lectură din Făget și juru din motivul, că în Făget ar mai exista o asemenea societate maghiară. — Dér ce au Românii cu societățile unguresci? Românii din Făget să nu stea cu mâinile în sîn, ci să cêră respectarea celu puțin a legii de naționalitate.

Revoltă țărănescă. În comuna Eilsenheim din Torontal a fost o revoltă. Locuitorii răscumpărașă dela erar nise pământ, care era încă arendat. Condițiunea era, să respecte țărani această stare până la espirarea arîndii, ér arînda să o încaseze comuna. Deși arîndașul George Mucsalov, un om forțe neubite în comună, își plătea regulat arînda, țărani

se vorbă să între cu puterea în posesiunea câmpului respectiv. Se duseră noaptea pe câmp, care era deja sêmănat de Mucsalov, îl arară încă odată și-l sêmănară cu sêmăntă de primăveră. Mucsalov cu ajutorul brachialu altu autorităților fî pus în posesiunea locului. Pe când comisiunea cu 8 jandarmi era încă pe câmp, țărani se duseră înarmați cu bâte și cu arme de foc, impușcară asupra gendarmilor și insultară. La ordinul conducătorului lor, gendarmii deteră câteva focuri în aer. Această ațită mai tare pe țărani, cari rîniră prin impușcături pe doi gendarmi. Acum aceștia impușcară în mulțime și patru țărani cădură morți, ér șapte fură rîniți. S'a adus apoi din Becicherecul mare armată. Dintre țărani rîniți au murit trei.

Maialul școlilor române. Școlile române centrale și-au ținut er, Lun, maialul lor ca de obicei în Stejeriș. Petrecerea a fost favorisată de un timp prea frumos. A luat parte lume multă din toate clasele și naționalitățile.

Secția română dela Esposiția din Paris. O telegramă dela 17 Mai comunică din Paris: Deschiderea cărciumii românesce la Esposiție a avut loc ađi; un banchetă a fost oferit de cătră principele George Bibescu, directorul esposiției, miniștrilor Statelor-Unite și Serbiei și comisarilor străini. Imens succes pentru fetele române, lăutarii, costumele, vinurile și pentru arhitectură; toate mesele au fost luate cu asalt; serbarea, plină de veselie, a ținut până la 11 sera. Directorul general a manifestat deplina sa satisfacție pentru organizația părții române; el a afirmat că cărciuma românesce oferă o notă unică în Exposiție și a însărcinat pe principele Bibescu să transmită felicitările sale comitetului. Secțiunea Artelor-Frumose e terminată; secțiunile industriei și agriculturii vor fi gata peste opt zile, și se vor găsi de sigur demne de Românie.

Regina-mamă a Bavariei a murit. Ea era fca prințului Vilhelm al Prusiei și mama regelui Ludovic II, care s'a sinucis aruncându-se în apă la 1886, și a actualului „rege” Oto, care e nebun.

Postu de magistr postal e de ocupat, pe lângă cautiune de 100 fl. și contractu, în Preșmeru, comit. Brașovului. Léfa 150 fl. pe an, 40 fl. cheltueli de cancelariă, 18 fl. cheltueli de distribuie și un paușal de espedare, ce se va hotărî ulterior. Petițiile se adresează la direcțiunea postală din Sibiu.

Foc. În Hăghig (Hidveg) au ars 75 stângini de paie ai contelui I. Nemes. În Mergindal au suferit șapte economi o pagubă de 1443 fl., au ars și mai multe animale de casă. Paguba a fost asigurată.

Escrocul Andronic, cel cu apa de aur, a fost prins în Alba-Iulia de cătră sub-locotenentul Alexandrescu din jandarmii pedestri și un agent de poliție, cari îl urmăreau de câteva luni, scrie „Naționalul” din Bucuresci. Escrocul deschise în acelu oraș un fel de cărciumă sub firma: „la Olteanu”. S'au făcutu convenitele demersuri pe lângă autoritățile austro-ungare spre a fi extradat.

Jude omorît. Judele din Gyala, N. Vazay, a fost omorît pe șoséa Beiușului și jefuit de 500 fl.

Din Caraș-Severin.

(Urmare și fine.)

La mulțamita monarhului: „Cătră poporele mele” pentru condolița espi-

mată pentru pierderea fiului, a moștenitorului de tron Rudolf, s'a întemplată acelu incident neplăcut că mulțamita monarhului nu a fost tradusă pe românesce și așa comunicarea mulțamirei trebuia săstată la mijloc, deși Dr. Avramescu, pe care l'a însărcinat Ilust. Sa d-lu comite suprem ca să facă traducerea ex abrupto, și-a dat, pe lângă marea desteritate și harnică, totă posibila silință, dér ad imposibilia nemo obligatur. Onore unuia, rușine altuia!

Continuându-se ordinea zilei, la remunerarea vicepreședintelui dela sedria orfanală Asboth și a asesorului G. Rudeu cu 300 fl. v. a. respective 200 fl., d-l adv. Fabiu Rezeiu a motivat contra-propunerea susținută și de alți membri, care însă nu s'a primit. Apoi au urmat alegerile la cari majoritatea s'a purtat ca și totdeauna.

În ședința din acea zi după amădi, venind cauza gimnasiunii din Lugos, la ordinea zilei, d-lu M. Besan propuse a ruga ministerul ca să primască fondul acestui gimnasiu și să prefacă gimnasiunul din Lugos în gimnasiu de stat, căci numai așa se va pute ridica la nivoul de cultură al celorlalte gimnasil din țară. D-lu Brediceanu sprijinesce această propunere cu acelu adaus, cum că „limba de propunere să fiă limba română”. Motivele acestui amendament au fost, că fondul acestui gimnasiu e în cea mai mare parte compus din contribuțiile Românilor, că ne fălim a trăi în „egală îndreptățire”, că nici unde ca în Ungaria ar ave naționalitățile parte la bunătățile vieții publice — apoi ca aceste laude să nu rămână frase gôle — ecă privilegiul cel mai bun a dovedi „egala îndreptățire” în faptă, decă a da și Românilor un gimnasiu de stat cu limba de propunere română, căci Maghiarii au două universități și toate gimnasil de stat din țară cu limba de propunere maghiară. Se cuvine Românilor acestu mic drept, decă voim să fi egali și la bunătăți, precum sunt la dare de bani și sânge. Ér din punct de vedere al culturii citez cuvintele lui Francisc Deak, carele a întemeiat constituțiunea în care trăim și care a dîs: „că e absurditate a înființa gimnasil cu limba de propunere diferite de limba majorității populațiunii și această e hotărît în detrimentul progresului cultural”. — În comitatul nostru 90% a populațiunii fiind Români, avem drept a cere ca în gimnasiunul din Lugos limba de propunere să fi cea română.

Vicemitele și apoi comitele suprem nu combatu de fel cererea justă a d-lui Brediceanu, ba d-lu Besan o află de discutabilă, dér mai nainte să putem pune mâna pe d-lu ministru, ca să primască în regulă statului gimnasiunul; atunci vom reveni la întrebarea limbei. — D-lu Brediceanu insistă ca propunerea sa să se pună la vot. Se înțelege, ea nu fî primită.

Intre celelalte obiecte supuse pertractării: bugetul orașului Lugos cu magistrat regulat s'a statorit pro 1889 cu 75,000 fl. față cu 33,000 fl. de până acum. — În Reșița s'a decis a se mai înființa o farmaciă (apotecă.)

Sinodul eparchial aradan.

Ședința V, 19 Aprilie 1889.

Se continuă raportul comisiunii școlare cu privire la raportul senatului școlar din Oradea-mare. Sinodul ia la cunoscință:

că acestu senat a ținut 7 ședințe în decursul anului 1888, și sub 225 numer și a resoltit toate obiectele avizate prin statutul organic la competența sa, că pe teritorul consistorului din Oradea-mare sunt 238 de școle, provédute cu 215 învățatori, ér 23 de stațiuni învățătorești sunt vacante, 118 învățatori au calificățiunea cerută de lege, ér 97 nu; că 73 învățatori sunt aplicați numai în mod provisoriu.

Cu privire la frecuentațiunea școlară se constată, că pruncii obligați la școla cotidiană au fost în decursul anului 1887/8: 15.366, ér la școla de repetițiune: 5030, dintre cari au cercetat școla cotidiană regulat 7086, ér școla de repetițiune 381; la esament au fost de față și au arătat progres în instrucțiune în școla cotidiană 5600, ér în școla de repetițiune 120.

Sinodul la propunerea comisiunii, luând aceste date la cunoscință avisază, consistoriul să elaboreze un regulament pentru visitorii de școlă, care regulament să-lu substernă proximei sesiuni sinodale pentru a se pute regula cât mai bine frecuentațiunea școlară.

Arătarea consistorului, că la școlile streine au frecuentat anul trecut prelegerile 726 de elevi de ai noștri, și că toți au fost instruiți în doctrina religioase, se ia la cunoscință.

De asemenea se ia la cunoscință raportul consistorului despre vizitarea școlilor, despre ținerea conferințelor învățătorești, despre ameliorarea dotațiunii învățătorești în 6 comune, despre pași întreprinși pentru deplinerea stațiunilor învățătorești vacante, și despre rezolvirea cauzelor disciplinare învățătorești.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiunii epitropesce despre raportul consistorului din Arad, ca senat epitropesc. În special se ia la cunoscință, că la acestu senat au incurș 1151 esbite în decursul anului 1888 și pe lângă cele rămase din alți ani s'au resoltit 1222, că s'au revédut 1257 rațiocinier bisericesci, școlare și fundamentale, că s'au datu oficiilor protopresbiterali invitațiuni necesare pentru rectificarea cărților fundar ale realităților bisericesci și școlare, unde s'a aflat această de trebuință, că s'a cumpărat o casă de arînda în piața pescelui cu suma de 15.085 fl. 50 cr. că s'a adoptat de nou casa de arînda a fondurilor diecesane din piața Tökoly din Arad, că s'a revédut și aprobat rațiociniul mănăstirii Hodoș-Bodrog, că s'a încassat competența de 50 procente dela societatea de asigurare după premiile încasate din asigurarea realităților bisericesci și școlare conform contractului încheiat cu această societate.

S'a censurat și aprobat rațiociniul fundațiunii „Elena Ghiba Birta”, al fundațiunii „Zsiga” din Oradea-mare și alu tipografie diecesane, s'au întreprins pași de lipsă pentru pertractarea lasamentului „Teodor Papu” din Lugos, și s'au făcutu dispozițiunile necesare pentru inactivarea acestei fundațiuni.

Sinodul eparchial din Caransebeș.

Convocat pe Dumineca Tomii, 16 Aprilie 1889.

Ședința a IV-a, 18/30 1889.

Presidiul prezintă următoarele esbite:

Petițiunea preotului Ioan Stefănescu din Berin pentru de a i-se da pe trei ani în folosință sesiunea redusă de acolo. Se transpune comisiunii financiale.

Petițiunea preotului Luca Lazarescu din Ferendia pentru de a i-se da în folosință sesiunea redusă. Se transpune comisiunii financiale.

Presidiul pune la ordinea zilei continuarea dezbaterii asupra bugetului anului 1890.

Sinodul votază bugetul pe anul 1890 cu venitele de 32.768 fl. 90 cr.

În legătură cu votul sinodului asupra bugetului:

a) La propunerea comisiunii sinodului cu privire la reducerea anticipățiunii din convenția episcopescă dela 6306 fl. 23 cr. v. a. la 4000 fl. cuprinsă în pozițiunea a 5-a a venitelor din bugetul diecesan: Sinodul află această reducere întemeiată pe experiență, că din convențiunea episcopescă e o dotațiune

personală a episcopului și dreptul de a încasa e dreptul lui, ăra sinodul numai din înlesnire a anticipat episcopului suma pusă în buget fără a strămuta natura și modul de încasare al convenției, deci sinodul prezentă luându în acest înțeles decisul sinodului eparchial din 1881 Nr. 109, induce în bugetul său 4000 fl. v. a. ca anticipație pentru Arhiepiscopul, îndreptându episcopul diecezei a solvi în rate lunare Arhiepiscopului această sumă și făcându în numele episcopului încasarea convenției, și dispune totodată ca din suma incursă să detrage mai înainte anticipația de 4000 fl. v. a., — ăra ce va încurge din convenția episcopescă pre 1890 mai mult de 4000 fl. o va preda Arhiepiscopului, în fine suma ce va încurge din convenția restantă dela 1882 inclusive 1889 o va aședa-o în casa diecesană pentru deplătirea datoriei de 8749 fl. 99½ cr. v. a. făcută la fondul general administrativ.

b) Referitor la ajutorul de stat de sub pozițiunea 8 a venitelor din bugetul diecesan, deputatul Vincențiu Babășiu accentuând că ajutorul de stat s'a micșorat dela 10,000 fl. de odinioară la 8550 fl., propune și sinodul decide:

Vedându cu întristare, că de câțiva ani încoace, suma subvenției de stat, de care s'a împărțită diecesa noastră cu anual 10,000 fl. din rubrica bugetului țării sub titlul „pentru scopurile bisericești gr. or.“ succesivmente ni-se scade încât a ajuns deja la suma redusă de 8550 fl. v. a. fără a ni-se explica cauza acestei reduceri; considerându că acest ajutor de stat la noi întreg a fost elocată în buget pentru scopurile de administrare și cultură bisericească, pe ce mult se înlesnea și înainta vieții bisericești, când prin detrageri ni-se aduce mare împedecare în desvoltarea activității bisericești, atât de necesară și salutară pentru popor și stat.

Venerabilul consistoriu să fi înșărcinat a se pune în raport cu V. consistoriu din Arad spre acest scop, ca să afle, decă se fac asemenea reduceri și pentru aceea diecesă, și decă d'acolo s'a întreprins ceva pași pentru împedecarea acelor reducăuni și cu ce rezultat? apoi la casă decă din acea parte nu s'ar fi făcut nici o încercare spre împedecarea reducăunilor și decă necesitatea s'ar simți ca și la noi, să propună o pășire solidară la înaltul guvern și eventual la Maiestatea Sa, ăra decă în solidaritate nu s'ar pute, atunci al nostru consistoriu singur să întreprindă indigitata cale petițională.

Presidiul pune la ordinea zilei raportul comisiei speciale. La propunerea comisiei:

Sinodul diecesan considerându, că din inventarul după decedatul Episcopului Ioan Popasu nu se vede, că fondul instructiv diecesan ar fi conscris după ăraș-care însemnare, din carea să se vedă că fondul instructiv cum s'a întemeiat, considerându că: de după starea inventarului, — afară de fondul instructiv — lăsamântul decedatului episcop pus cu suma 1200 fl. v. a. activ apare foarte manc.

Dăr și altcum considerându, că este reclam publică, cumcă cu ocaziunea facerii inventarului s'ar fi comis ăraș-regularități prin lășări afară a unor obiecte care altcum se țin de lăsamânt, decide ca inventarul să se dea consistorului respective senatului episcopesc cu îndrumarea ca cu atragerea și a fiscalului consistorului să întregescă inventarul cu totă posibila esactitate, și astfel inventarul întregit să-l subșternă proximalului sinod eparchial.

Comisiunea școlară dă cetire raportului general al senatului școlar pro 1888 și la propunerea aceia:

Sinodul îl ia la sunoscință dăr cu următoarele înviațiuni:

a) în viitor să se arete, că în car protopresbiterate s'a constatat mai bun sport și rezultat mai bun în învățământul școlilor elementare populare; b) în car protopresbiterate au fost mai bine inspecționate școlile profesionale de protopresbiteri ca inspecțori școlari districtuali; c) să se facă amintire și de grădinile de pomărit școlare.

Totă comisiunea școlară raportază asupra ărașării lui Nicolae Bou și alți 70 conșoi din Iabuca făcute în contra procederei protopresbiterului Vărșetului la predarea școlei din Iabuca — la propunerea comisiei sinodul decide: Să derivă consistorului diecesan spre grabnică rezolvire în legătură cu anteactele întrate la acelaș consistor tot în obiectul acesta și restituirea liniștei și a păcei pe calea, carea o va afla mai corăspundătoare împrejurărilor locale și intereselor bisericești-școlare.

Totă comisiunea școlară raportază asupra rugării comitetului parochial din Răcășdia pentru delăturarea învățatorului substitut Ilie Iana și întregirea postului în mod definitiv prin alegere; la propunerea comisiei sinodul decide: Rugarea să derivă consistorului diecesan spre competentă rezolvire în înțelesul statutului org. și a regulamentelor existente.

Comisiunea petiționară prin raportul ei Dr. Iuliu Olariu raportază asupra rugării preotului din Ticfaniul mic Manase Popescu pentru un ajutor de ban pe 2 ani a 100 fl. Se derivă consistorului diecesan spre posibilă împlinire.

Totă raportoriul comisiei petiționare raportază asupra rugării preotului din Plavișevița Nicolae Găina pentru un ajutor de ban. Să derivă consistorului spre competentă afacere.

Totă raportoriul comisiei petiționare raportază asupra petiției mai multor credincioși din Unipț pentru un ajutor în ban de 150 fl. Se derivă consistorului diecesan spre ulterioară afacere.

Totă raportoriul comisiei petiționare raportază asupra rugării preotului Ioan Alexandrescu din Clopodia pentru un ajutor de ban de 80 fl. Se derivă consistorului diecesan spre competentă afacere.

Literatură.

Invitare de prenumerațiune la opul: „Din trecutul Silvaniei.“ Legendă de Victor Russu, Gherla. Edițiunea Cancelariei Negruț, 1889.

Subiectul căruia e luat din seculul IX-lea, din unul dintre cele mai obscure, mai negurose timpuri și ilustrază, într'un stil poetic, dulce și frumos, un episod istoric așa dăicând întreg. Scopul evident al autorului e, ca împreunându „Utile cum dulce“ în opul său, să facă pe tot sufletul, pe tot Românul, ce scie numai ceti: să se ocupe și cu „Trecutul Românilor“, nu numai cu lucruri efemere! să vedă, că cine au fost străbunii, prin câte vicisitudini au trecut și cum s'au conservat urmașii lor actual pe aceste plaiuri romantice ale strămoșilor ca și generațiunea sucrescentă vitore încă să se inducă ăstă-mod quasi pe nesimțite în frumosul dăr greul studiul al „Istoriei naționale“, cu un cuvânt: să facă prin cetirea acestui op pe tot individul, ce se numesce cu fală pe sine Român, să aibă plăcere și tragere de inimă spre tot ce privește trecutul, spre scrutări și cercetări, spre studii seriose, mai vârtos archeologic-istorice neindoișoare, ce atestază dominațiunea romană atât de clar în aceste părți.

Opul conține: Dedicățiunea, prevorbirea, excursiunea, păstorul, privighiătoarea codrului, pe ruinele unui castru și castel străvechiu, un bujor de copilă, geniul nopturn, învocațiunea, furtuna, lilia Silvaniei, o nopte în Salnec, jocuri naționale, distrageri și revelațiuni,

concertul, Iasigii, care-n-cătrău, soriă florilor, o legendă din bătrân, despărțirea, dorul, sibila, morbul, revederea, lupta, odinioară și acum și reîntorcerea; și consistă mai din 11 cole în tipar pe hărți fină și cu litere noue.

Se pte procura cu 1 fl. v. a. dela „Cancelaria Negruț“ din Gherla (Szamosujvár) seu dela autorul din Clușiu (Koloszvár).

Programa

pentru primirea A. S. R. Principei Ferdinand al României, moștenitor presumptiv al Coronei, ca membru al Senatului.

Marți, 9 Mai, la orele 2 după amiază, A. S. R. Principele Ferdinand al României, moștenitorul presumptiv al Coronei, va merge la Senat spre a-și lua locul de senator de drept, potrivit art. 83 din Constituțiune.

Cu câteva minute înainte de orele 2, M. S. Regina sosese la Senat spre a asista la ședință. Maiestatea Sa va fi întâmpinată de o comisiune alesă din sinul Senatului, de d-nii miniștrii și de casa regală, și apoi va fi condusă la tribuna care-i este pregătită.

La sosire la palatul Senatului, A. S. R. principele Ferdinand va fi întâmpinată de o comisiune alesă din sinul Senatului, precum și de consiliul de miniștrii.

Alteța sa regală, după ce va face intrarea în sala ședințelor, va fi condusă la scaunul ce-i este rezervat.

D-nii miniștrii ocupă o bancă ministerială.

D-l general I. E. Florescu, președintele Senatului, va adresa Alteței Sale Regale o alocuțiune, la care principele va răspunde.

După ridicarea ședinței Maiestatea Sa Regina și Alteța Sa Regală vor fi recondușe cu acelaș ceremonial, care a presidat la sosirea Lor.

O gardă, aședată în fața Palatului Senatului, pe piața statuei lui Mihaiu Vitezul, va da convenite onoruri militare, atât la sosirea cât și la plecarea M. S. Reginei și a A. S. R. Principei.

La această ceremonie vor fi față câte o delegațiune a înaltelor curți de casațiune și de compturi, înalții demnitari ai Statului și d-nii generali ai garnisonii București.

Biletele de intrare în sala ședințelor pentru această zi se vor da d-lor senatori prin președința consiliului de miniștrii.

Biletele pentru tribuna diplomatică se vor da de cătră d-l ministru al afacerilor străine, care face și invitațiune d-lor reprezentanți ai Puterilor străine spre a asista la această solemnitate.

Biletele pentru celelalte tribune se vor da prin președința consiliului de miniștrii.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciul biuroului de coresp. din Pest)

Berlin, 21 Mai. În toastul ce l'a ținut ăra la masa de gală dela prințul regent din Braunschweig, dăse împăratul, că speră, cumcă îi va fi dat să conducă Germania în pace și în liniște pe drumul, ce i-l'a desemnat moșșeu.

Impodobirea stradelor în onora regeli Italiei se face atât de măreț, cum n'a fost primită niciodată în Berlin vre-un princip.

La prândul parlamentar și-a scusat Bismark pășirea sa în contra liberalilor.

Göschenen, 21 Mai. Regele Italiei a sosit la amezi aci. A fost salutat de președintele confederațiunei.

DIVERSE.

Venus cea dulce. În esopiția din Paris în despărțământul american se află între obiectele cele mai vrednice de vedut o statuă a lui Venus de Milo în mărimea originalului, dăr numai din ciocoladă. Un soldat — Yankee — frumusel ține pază lângă deit și nu lasă ca adoratorii prezeloși ai ei să se apropie de picioarele ei cu buzele. Pe pos-

tament ar trebui să fiă scris: E oprit de a linge.

Inebunit de bucurie. Din Pola se scrie, că acolo un tăr sublocotenent de marină, comitele Frideric Messey, a inebunit de bucurie. ăra cum i-a venit nebunia: El servea pe vasul „Don Juan d'Austria“. Nu de mult a fost însă distins d'a fi numit în serviciul ducelui Ioan. Acesta l'a făcut atât de fericit, încât d'aci încolo nu s'a mai gândit decât l'a fericirea lui, făcea cele mai înalte planuri și visuri, încât în cele din urmă îl apucase o adevărată grandomanie, își închipuia, că va ajunge mare de tot. Grandomania crescându, l'a inebunit cu desăvârșire, încât a trebuit să fiă dus la Viena, la casa de sănătate.

Bani albi pentru țile negre. Trei șvabi economi din Bănat se disputau în țilele acestea despre cei trei sânti numiți de ghiață ai lor: Pancrațiu, Servațiu și Bonifațiu, cari la începutul lui Mai vechiu al nostru în anul acesta în loc de ghiață și brumă au adus o căldură de 18° R. Cel dinteu șvab, optimist dela natură, sălta de bucurie susținându că vom avea un an de o forte bună recoltă.

„Am scăpat de cei trei sânti periculoși, totul este mântuit, sămănțurile stau foarte bine.“

„Fugi de aci, nu mai vorbi“, răspunde al doilea șvab, un fantast, „eu nu cred în acestea, înainte cu doi ani la acești sânti ăra a fost timpul frumos, și totuși cătră finea lui Mai o brumă ghețosă ne-a opărit sămănțurile, viile și fructele pomilor. Înveștii, doctorii și profesorii inventază câte tôte de-și stă mintea în loc, dăr nici unul n'a aflat un mijloc, prin carele să scutescă pe bietul econom de brumă, vijelii și an de recoltă rea. Eu nu țin la d'ande d'astea nimic.“

Al treilea șvab, un om tréz și liniștit, asculta la discursul celor doi fără să vorbescă. Cei doi, necăjiți pe el, că nu vorbea, îl provocă să-și dea și el părerea. El le răspunde limpede următoare:

„Eu mi-am împărțit de mult lucrul așa, că mie nu-mi strică mult nici bruma, nici seceta, nici grindina seu pētra. În vre-o cățiva ani bun, cari mulțamit lui Dumnezeu se succedă adeseori, imi adună atăta, încât am cu ăra să trăesc cu soția, copii și glotele mele în un an rēu, ce ar urma celor mai bun.“

Va să dăcă și-a adunat bani albi pentru țile negre.

Cursul pieței Brașov

din 21 Mai st. n. 1889.

Bancnote românești	Cump.	Vend.
9.28	9.28	9.30
Argint românești	9.35	9.28
Napoleon-d'or	9.34	9.35
Lire turcesc	10.50	10.58
Imperial	9.50	9.58
Galbin	5.50	5.56
Scris. fonc. „Albina“ 6%	102.—	—
„ „ 5%	98.59	99.—
Ruble rusești	124.—	125.
Discontul	6½—8%	pe an.

Cursul la bursa de Viena

din 20 Mai st. n. 1889.

Renta de aur 4%	102.60
Renta de hărți 5%	97.45
Imprumutul căilor ferate	142.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ungare (1-ma emisiune)	100.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ungare (2-a emisiune)	117.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ungare (3-a emisiune)	112.25
Bonuri rurale ungare	105.10
Bonuri cu clasa de sortare	105.10
Bonuri rurale Banat-Timiș	105.10
Bonuri cu cl. de sortare	105.10
Bonuri rurale transilvane	105.10
Bonuri croato-slavone	104.50
Acțiunile băncei austro-ungare	904.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	381.—
Acțiunile băncei de credit austr.	309.75
Galben împărațesc	5.58
Napoleon-d'or	9.35½
Mărci 100 imp. germane	57.45
Londra 10 Livressterlinge	117.70

Editor și Redactor responsabil:

Dr. Aurel Muresianu.

Nr. 1963—1889.

41.M.2—1

PUBLICAȚIUNE

referitoare la următoarele măsuri de dare:

În puterea §§. 16 și 18 ai art. de lege 44 din 1883, se aduce la cunoștință publică, cumcă conspectele măsurării dărei pro 1889, trimise de inclitul inspec-torū reg. de dare și anume:

- 1) Conspectul repartiției dărei de pământ dela toți posesorii de pământ;
2) Conspectele de măsurare, conținând darea după chiria de casă și darea după clasele de casă;
3) Conspectele măsurării dărei de agonisită de clasa I, II, conținând darea pentru servitorul supus dărei, darea pentru meseriași fără calfe, darea diurniștilor etc.;
4) Conspectele asupra dărei de agonisită de a III classă, statorite, conform art. de lege 44 din 1883 §. 11, dinpreună cu aruncul generală asupra dărei de venit pe durata de 3 ani pentru industriași, meseriași, neguțători etc. etc.;
5) Conspectele măsurării dărei de agonisită de a IV classă, conținând funcționarii cu un salariu anual, seu cu plată, seu acei cari capeta o pensiuone seu gratificatiune; mai departe: ampo-

iații și servitorii de stat, municipali, comunali și privați etc. etc.

6) Conspectele măsurării aruncului generală a dărei de venit după darea de casă și cea de pământ;

7) Conspectele de măsurare, conținând darea după cametele dela capitale și darea după rente;

8) Conspectele de măsurare suplimentare pro 1889, conținând filialele de afaceri înființate seu schimbate în decursul anului 1888, și a tuturor celorlalte întreprinderi, cari aduc folose, aparținătoare dărei de agonisită de a III classă;

9) In fine conspectele de măsurare a dărei asupra acelor întreprinderi și reuniuni, cari sunt îndatorate ași publica socotelile — se află la subscrișul oficiolatu în decurs de 8 zile, adecă din: 18 inclusive 25 Maiu a. c. înainte de prânz dela 8—12 ore și după prânz dela 3—5 ore, spre examinare din partea fiecărui.

In contra dărei statorite în aceste conspecte de măsurare sub Nr. 1, 2, 3, 5, 6, 7 și 9 se pot așterne eventualele recurse la incl. magistratū orășanescū, adresațe comitetului administrativū.

1) Recursele din partea acelor supuși dărei, cari în decursul anului trecutū au fost supuși uneia din speciile amintite de dare, — au ca să se așternă în decurs de 15 zile i. e. până inclusive 3 Iulie a. c.

2) Recursele din partea acelor c n-tribuabili, cărora în decursul anului 1889 pentru prima oră s'a prescriș una din speciile amintite de dare, — au ca să se așternă în decurs de 15 zile, începând cu ziua introducerii dărei lorū în libelul pentru solvirea dărei.

Recursele așternute după termenele amintite se respingū ca recurse întârziatū așternute.

Se aduce mai departe la cunoștința generală, cumcă pertractările comisiunei măsurării dărei defipte pentru an. 1889 se vor ținea în casa sfatului din piață dela 27 Maiu până inclusive 1 Iunie a. c. în următoarea ordine:

In 27 Maiu: dulgherii, măsurii, sculptorii de lemnū, moșele, tinichigii, curățitorii de mațe, fabricanții de corde, birjarii, papucarii, cismarii, strungarii, fotografi, pictorii, friserii, cărătorii de năsip, cărăușii, speditorii, fabricanții articolelor de lemnū, turnătorii de gipsū, pălărierii, posesorii caselor de prostituțiune și rotarii, dela punctū 1—55 altū conspectului de măsurare;

In 28 Maiu: Comersanții și sfárnarii dela punctulū 56—91 din conspectū;

In 29 Maiu: cărciumarii, cafegii, dățătorii de costū și birtașii dela punctulū 92—149 din conspectū;

In 31 Maiu: făurarii, țidarii, petrarii, tipografi, morarii, măcelarii, afumători,

orologierii, brutarii, schimbătorii de parale, pilarii, croitorii, cojocarii, țesătorii, instructorii, privații, advocații, agenții, antreprenorii, musicanții țigani, vândătorii de zăvaturii, vândătorii de vechituri, arăndași de birtarii, de berării, de redoute și de pământū dela punctulū 150—204 din conspectū;

In 1 Iunie: Întreprinderile și reuniunile pentru așternerea publică de socotelii induse ulteriorū în conspectele de măsurare.

Totū asemenea se pot examina la subscrișul oficiolatu conspectulū asupra ordinei pertractărilor dărei și fiecărui stă în dreptū, ca atâtū pentru sine câtū și pentru alții să și facă observațiunile asupra respectivei dări.

Astfelū de observațiuni se pot așterne scripturistice în decursul amintitelorū 8 zile i. e. din 18—25 Maiu a. c. inspectoratului reg. de dare, mai târziu însă comisiunei măsurării de dare.

Spre scopul prescrierei dărei pro 1889 se provocă în fine toți acei supuși dărei, ca să se prezenteze cu libelele de dare la subscrișul oficiolatu de dare.

Brașovū, in 15 Maiu 1889.

Oficiolatu orășanescū de dare.

Avisū d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponulū mandatului postalū și numerii de pe fâșia sub care au primitū țiarulū nostru până acuma.

Domnii, ce se abonază din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritū și să arate și posta ultimă.

Totodată facemū cunoscutū tuturorū D-lorū abonați, că mai avemū din anii trecutū numerii pentru complectarea colecțiunilorū „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potū adresa la subsemnata Administrațiune în casū de trebuință.

A. Plecarea postelorū.

- a) Dela Brașovū la Rășnovū-Zărnesci-Branū: 12 ore 30 m. după amēzi.
b) „ „ „ Zărnesci: 4 ore după amēzi.
c) „ „ „ în Săcuime [S. Georgi]: 1 oră 30 minute noptea.
d) „ „ „ la Făgărașū: 4 ore dimineața.
e) „ „ „ la Săcele: 4 ore dimineața.

B. Sosirea postelorū:

- a) Dela Rășnovū-Zărnesci-Branū la Brașovū: 10 ore înainte de amēzi.
b) „ Zărnesci la Brașovū: 9 ore a. m.
c) Din Săcuime la Brașovū: 6 ore sēra.
d) „ Făgărașū la Brașovū: 2 ore dimineața.

Mersulū trenurilorū

pe liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns for train routes: Budapesta-Predealū, Predealū-Budapesta, B.-Pesta-Aradū-Teiuș, Teiuș-Aradū-B.-Pesta, Copșa-mică-Sibiu, etc. Includes departure and arrival times and fares.

Nota: Numerii încuadrați cu linii grōse însemnăză orele de noptea.